

Til:
Miljø- og Fødevareudvalget
Fremsendt via formular på www.ft.dk

Sorø d. 19. september 2019

Opfølgning på foretræde og kommentering af ministerens svar på Miljø- og Fødevareudvalgets spørgsmål

På baggrund af Landboforeningen Gefions foretræde for Miljø- og Fødevareudvalget d. 9. jan. 2019 ((2018-19 (1. samling) MOF, Alm. del, Bilag 276, 14. december 2018) og (2018-19 (1. samling) MOF, Alm. del, Bilag 304, 7. januar 2019) fremsatte den daværende formand for udvalget, Pia Adelsteen, to spørgsmål til Miljø- og Fødevareministeren; spørgsmål nr. 359 (MOF alm. del, 2018-19 (1. samling)) stillet d. 17. december 2018 og spørgsmål nr. 410 (MOF alm. del, 2018-19 (1. samling)) stillet d. 10. januar 2019.

Gefion ønsker med denne henvendelse, at

- Supplere svaret fra ministeren, da svaret efter vores opfattelse er mangelfuldt på væsentlige områder.
- Gøre opmærksom på, at spørgsmålet om spildevandspåvirkning af vandløbene er særlig aktuelt i forhold til Vandområdeplan 3

Gefions kommentar til ministerens svar på Miljø- og Fødevareudvalgets spørgsmål nr. 359.

I Gefions henvendelse påpeges fire forhold, som ministeren efterfølgende svarer på:

1. At vi laver tiltag i vandløbene i blinde, fordi vi ikke kender vandkvaliteten.
2. At statens NOVANA overvågningsprogram også skal omfatte organisk materiale.
3. At manglende kommunale indberetninger til PULS-databasen medfører en stor usikkerhed vedrørende kvaliteten af de eksisterende tilstandsbedømmelser i vandområdeplanerne
4. At det får en konsekvens, når spildevandforsyningsselskaber gentagne gange ikke overholder deres udledningstilladelser – hvilket ikke er tilfældet i dag.

Ad 1 og 2) Ministeren svarer:

- at vandkvaliteten fastlægges på baggrund af Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA), som anvender enhedstal til opgørelse af udledningerne fra spredt bebyggelse. Og modelberegninger -kombineret med enhedstal- til at estimere størrelsen af spildevandsoverløb ved kraftig regn.

Gefions pointe er netop, at der i NOVANA-vandløb er meget få målinger af organisk materiale på trods af, at vandkvaliteten er afgørende for målopfyldelsen i Vandområdeplanerne.

I NOVANA måles faunaen i vandløbet (Dansk VandløbsFaunaIndeks, DVFI), og faunaklassen afspejler vandkvaliteten. Men målingerne fortæller ikke noget om årsagen til en evt. manglede faunaklasse, da indholdet af organisk stof ikke måles. Derfor laver vi stadig tiltag i vandløbene i blinde.

Ad 3) Ministeren svarer:

- at kommuner og forsyningsselskaber løbende indberetter data til PULS (Miljøportalens punktkildedatabase), og at datagrundlaget er forbedret betydeligt.

Gefion har anmodet og fået aktindsigt i indberetninger til PULS-databasen fra 7 kommuner i Region Sjælland for årene 2014, 2015, 2016. Aktindsigten viser, at én kommune ingen indberetninger foretager i alle tre år. Hvert år har 2 til 3 andre kommuner mangelfulde indberetninger.

Gefion har rettet henvendelse til Miljøstyrelsen vedr. en kommune hvor der i 2015 var 77 overløb, i 2016 var der 46 overløb og i 2017 var der 59 overløb på ét rensningsanlæg. Ifølge rensningsanlæggets udledningstilladelse må anlægget have 6 overløb om året. Hertil svarede Miljøstyrelsen, at de ingen kendskab havde til de pågældende overløb. Overløbene bliver altså *ikke* indberettet til Miljøstyrelsen.

Ved en anden konkret forespørgsel om, hvorfor der er mangelen data i PULS-databasen, svarer Miljøstyrelsen, at der i den pågældende kommune i udledningstilladelse til renseanlæggene ikke er vilkår om indberetning af overløb til Miljøstyrelsen. Derfor har Miljøstyrelsen ikke kendskab til overløbene.

Hvis ovenstående eksempler er udtryk for alle kommuners indberetninger til PULS-databasen, må Gefion fastholde, at manglende kommunale indberetninger til PULS-databasen medfører en stor usikkerhed vedrørende kvaliteten af de eksisterende tilstandsbedømmelser i vandområdeplanerne.

Ad 4) Ministeren svarer,

- At forsyningsselskaberne generelt har få overskridelser af vilkår fastsat i udledningstilladelse, og generelt overholder renseanlæggene de nationale udledningskrav med en god margin.
- Når der sker overskridelser følger Miljøstyrelsen op på dette, og overskridelse af vilkår håndhæves
- For eksempel kontrolleres alle renseanlæg hvert år på baggrund af forsyningsselskabernes indberetninger i PULS-databasen

Gefion har anmodet og fået aktindsigt i alle kontrolbreve fra Miljøstyrelsen til kommunerne vedr. anlæg som ikke overholder udledningstilladelse i Region Sjælland. Vi har fået tilsendt kontrolbreve for kontrolåret 2016 og 2017.

6 kommuner i Region Sjælland fik i 2016 kontrolbreve fra Miljøstyrelsen med henstillinger og/eller indskærpelser, som følge af overskridelser. Der var 32 overtrædelser samt manglende temperaturmålinger og manglende målinger af vandmængder i 2016.

Overtrædelserne har medført 1 påbud, 17 indskærpelser, 3 henstillinger, 3 nye udledningstilladelse, 1 anmodning om redegørelse samt 8 overtrædelser, hvor Miljøstyrelsen ikke foretager sig yderligere. Miljøstyrelsen konstaterer, at 4 af overtrædelserne også blev overtrådt i 2015, hvilket ikke medfører en yderligere handling fra Miljøstyrelsens side. De tre største overskridelser i forhold til udledningstilladelse var på 640, 400 og 245 %.

9 kommuner i Region Sjælland fik i 2017 tilsendt kontrolbreve fra Miljøstyrelsen med henstillinger og/eller indskærpelser. 46 overtrædelser i 2017 har medført 0 påbud, 20 indskærpelser og 5

henstillinger. 3 af overtrædelserne blev også overtrådt i 2016, hvilket ikke medfører mere end en enkelt henstilling fra Miljøstyrelsens side. Kun 43% af overtrædelserne indskærpes, at loven skal overholdes, mens hele 46% af overtrædelserne bagatelliseres. En overtrædelse på 118% af en tilladelse medfører eksempelvis en henstilling. De tre største overskridelser i forhold til udledningstilladelserne var på 1.170, 118 og 94 %.

I bilag 1 præsenteres tre eksempler på typiske overtrædelser af udledningstilladelser og Miljøstyrelsen håndhævelse heraf.

Iltforbrugende stoffer i vandløb måles ikke i tilstrækkeligt omfang i Danmark. Den kendsgerning, at der mange steder fortsat er udledning af spildevand fra spredt bebyggelse og overløb fra rensningsanlæg betyder, at samfundet risikerer at iværksætte forkerte tiltag, fordi det er vandkvaliteten, der skal forbedres, før man gennemfører andre tiltag.

Gefion finder det dybt problematisk, at den tilgængelige viden om spildevandsbelastningen er så mangelfuld når vi ved, hvor stor betydning vandkvaliteten har for målopfyldelsen i vores vandløb.

Gefions kommentar til ministerens svar på Miljø- og Fødevarerudvalgets spørgsmål nr. 410.

Ministeren svarer:

- At det ikke er vurderingen, at påvirkningen fra spildevand undervurderes i forhold til vandområdernes krav om målopfyldelse i vandløb.
- Miljø- og Fødevarerministeriet oplyser, at tilstandsvurderingen i forbindelse med vandområdeplanerne for 2015-2021 har vist, at tilstanden i Tude Å ikke opfylder målet om god økologisk tilstand. Derfor er der i vandområdeplanerne stillet krav om forbedret rensning for de ukloakerede ejendomme i oplandet til Tude Å. Dette vil reducere belastningen af Tude Å med organiske iltforbrugende stoffer og dermed kunne forbedre tilstanden i åen.

Vedrørende udledningen fra Slagelse renselanlæg oplyses det, at renselanlægget er udbygget med næringsstoffjernelse og har en høj rensgrad for iltforbrugende organiske stoffer. Renselanlægget har de seneste år overholdt udlederkravet til organisk materiale med en god margin.

Konkret undersøgelse viser spildevandsbelastningen af Tude Å

Landboforeningen Gefion har i sommeren 2018 og 2019 gennemført en undersøgelse af spildevandsbelastningen i Tude Å. Som følge af sommerens tørke i 2018 var alle drænelinger fra marker løbet tør, det vil sige, at det spildevand (organisk stof) der var i vandløbet alene kom fra rensningsanlæg og ukloakerede huse.

En af de væsentligste konklusioner på undersøgelsen er, at spildevandet fra rensningsanlægget i Slagelse øgede koncentrationen af organisk stof i Tude Å med 150% i 2018 og i 2019 med 29%. Koncentrationen af organisk stof var så høj, at den kan hindre målopfyldelsen for faunaindexet for en meget lang målsat vandløbsstrækning i begge år.

Gefions undersøgelse viser, at trods normal spildevandsrensning fra anlægget i Slagelse er mængden af organisk stof stadig for høj til at kunne opnå målopfyldelse i to målsatte vandløb. Undersøgelsen viste også, at et målsat vandløb er stærkt belastet af organisk stof fra et ukloakeret sommerhusområde.

Det skal i den forbindelse tages i betragtning, at vandløbene belastet yderligere under kraftig regn, hvor fælleskloakerede systemer ikke har kapacitet til at aflede alt overfladevand og spildevand til renseanlæg, hvilket kan medføre, at urensset spildevand og regnvand udledes til vandløbene i såkaldte overløb/regnbetingede udløb.

Konklusioner og løsninger

Ud af de i alt ca. 19.000 km vandløb, som er omfattet af vandområdeplanerne, vurderer Miljøstyrelsen selv, at der på landsplan er ca. 5.900 km vandløb, der ikke opfylder miljømålsætningen på grund af spildevandsudledninger. Det skyldes primært spildevandets indhold af organisk stof.

Vandkvaliteten er den mest betydende faktor for målopfyldelse, og der bør kun iværksættes fysiske indsatser (f.eks. åbning af rørlagte vandløb, fjernelse af spærringer, genslyngning af vandløb) i vandløb, hvor der er dokumentation for, at vandkvaliteten er i orden. Ellers risikerer man i vandområdeplan 3 at iværksætte indsatser, der ikke har effekt fordi vandkvaliteten hindrer målopfyldelse. Derfor skal statens NOVANA overvågningsprogram også omfatte organisk materiale, således at de politiske beslutninger træffes på et oplyst grundlag.

På baggrund af aktindsigt Gefion har fået i PULS-database og kontrolbreve i Region Sjælland kan vi konkludere, at udvalget i bedste fald blevet mangelfuld informeret. Flere kommuner indberetter ikke eller har mangelfuld indberetning til PULS-databasen. Forsyningsselskaber har overskridelser på over 1.000% af udledningstilladelser og Miljøstyrelsens håndhævelse er i vores optik uden nævneværdig konsekvens.

Hvis vi skal have tiltro til kvaliteten af vandplanernes tilstandsbedømmelser skal der stilles krav om, at forsyningerne og kommunerne indberetter til PULS-databasen, samtidig med at overskridelser af udledningstilladelser skal have mærkbare konsekvenser.

Vi står til rådighed for uddybende bemærkninger, såfremt det har udvalgets interesse.

Med venlig hilsen

Torben Hansen
Formand i Landboforeningen Gefion
politik@gefion.dk

Poul Henrik Prahl
Viceformand i Landboforeningen Gefion
politik@gefion.dk

Bilag 1

3 eksempler på overskridelser af udledningstilladelser af spildevand?

På baggrund af aktindsigter vises tre eksempler på overskridelser af spildevandsudledning i forhold til udledningstilladelser – og Miljøstyrelsens håndtering af overskridelserne.

Eksempel fra Lejre Kommune – påvirkning fra rensningsanlæg på målsat vandløb

Gøderup rensningsanlæg i Lejre har udløb i Langvad Å. Langvad Å er målsat i vandplanen og mangler målopfyldelse. Den 20. april og den 8. maj 2017 blev der målt spildevand med ammoniak i koncentrationsniveauer, som kan skade ørreder og smådyr i vandløbet.

Miljøstyrelsens egen beregning viser, at spildevandet den 20. april skulle fortyndes 19 gange for at ligge under det kritiske koncentrationsniveau, hvilket det ikke blev. Spildevandet den 8. maj skulle fortyndes 8 gange for at ligge under det kritiske koncentrationsniveau, hvilket det heller ikke blev. Spildevandet fra den 20. april var dødelig for ørreder, mens spildevandet fra d. 8. maj var dødeligt for smådyr og skadeligt for ørreder.

Håndhævelsen: Miljøstyrelsen skriver, at man forudsætter, at anlægget drives så man overholder udledningstilladelsens vilkår med særlig agtpågivenhed ift. at kritiske koncentrationer af NHx-N^1 frem til anlæggets nedlæggelse i 2018.

Eksempel fra Slagelse Kommune – påvirkning fra 2 rensningsanlæg på målsat vandløb

Ørslev rensningsanlæg har udløb i Fladmose Å. Fladmose Å er målsat i vandplanen og mangler målopfyldelse. I 2016 havde Ørslev rensningsanlæg en procentvis overskridelse af NHx-N på 70% i forhold til udledningstilladelsen. Lundby rensningsanlæg har ligeledes udløb i Fladmose Å. I 2017 havde Lundby rensningsanlæg en procentvis overskridelse af NHx-N på 1.170% i forhold til udledningstilladelsen. De udledte koncentrationer ligger over det kritiske koncentrationsniveau, som skader ørreder og smådyr i vandløbet og har sandsynligvis medført fiskedød.

I Slagelse Kommunens spildevandplan fra 2015-2018 fremgår det, at årsagen til den manglende målopfyldelse i Fladmose Å i forhold til fisk er ukendt.

Håndhævelsen: Miljøstyrelsen indskærper, at tilstandskrav til NHx-N fremover skal overholdes.

Eksempel fra Vordingborg Kommune – påvirkning fra 6 rensningsanlæg

I udledningstilladelsen er der et krav om, at rensningsanlægget årligt skal sende en driftsberetning med målinger af regnbetingede udløb, angivelse af driftsuheld mv. Der er ikke lavet driftsberetning siden 2006. Forsyningen bemærker, at siden kommunesammenlægningen i 2007 er den opgave højst tænkeligt faldet ned mellem to stole, og det vil blive rettet fremover.

Håndhævelsen: Miljøstyrelsen tager forsyningens bemærkninger til efterretning.

Bemærkninger

Landboforeningen Gefion vurderer, at de tre eksempler er repræsentative for overskridelser af tilladelser for rensningsanlæg i Region Sjælland. Der er tale om daglig drift med store overskridelser af udledningstilladelser, hvor den miljømæssige konsekvens ikke undersøges. I Lejre og Slagelse har

¹ Andelen af prøvens indhold af kvælstof, som findes på ammonium- og ammoniakform.

udledningerne med høj sandsynlighed medført fiskedød. Derudover sker der et antal ukendte og uregistrerede overløb, som eksempelvis i Vordingborg, som ligeledes belaster miljøet, uden at der sker nogen form for opfølgning eller konsekvensvurderinger.